

CREACIÓ

Guifré

Jordi Roca i Tubau

Fa molts i molts d'anys, tants que al nostre planeta encara no hi havia ni nens ni nenes, ni pares, ni mares, ni avis, ni padrins. Tot era nit obscura, foc i fum que impedía que el sol ens regalés la llum. Però heus aquí que, de sobte, arreu de la terra nasque l'aigua. I fou justament dels contraforts dels Pirineus d'on brollaren, al mateix temps, dues deus que és convertiren en rius que, obrint-se pas entre les roques i el magma, bramulant com torrenteres desbocades, saltant marges i cingleres llauraren les primeres lleres. Els dos corrents, atíats pels cants de les dones d'aigua, sense saber-ho, s'acostaven l'un a l'altre per unir-se eternament. Així fou com el Ter i el Fresser, quan els pollancre i els sàlics resten vestits amb verd de festa, en el moment de l'eterna abraçada, sobre una pedra: cub tallat per la mà del Creador, un gall cantava matines. De llavors ençà, el corrent del Ter, serpentejant aquí i entollant-se allà, fa via vers la mar Mediterrània.

Passaren segles i més segles, tants, que hom els perd en la nit dels temps. Mes, quan a la terra ja hi havia gats i gossos, nens i nenes, pares i mares, avis i padrins, uns homes i unes dones vinguts no se sap ben bé d'on, captivats per la bellesa de la vall, s'instal·laren prop les seves ribes. Vençent el fret de les hivernades i la xardor de les estiuades; tot seguint l'invisible planell que la mà Divina havia traçat sobre la terra verge, anaren aixecant fogars prop la confluència dels rius. Cases i més cases que beneïdes amb pluja d'estels i raigs de lluna, feien més bell, si cal, el creixent llogarret. I fou a finals d'una primavera de fa molt més de mil anys, justament quan dels blats ofanosos ja n'apunten les espigues, que homes i dones, units en assemblea, sabedors de la llegenda dels rius i el gall —llegenda que els follets del bos del Catllar contaren a un pastor anomenat Galindó, mentre guardava el ramat prop de can Sacarrals—, decidiren posar a la seva vila el nom de riu-poll: Ripoll.

Obrint camins arreu, i llaurant planes i feixes, tot posant nom a les contrades els homes i les dones anaren poblant de cases el territori. Aquella bona gent sovint tenia de fer front als serraïns per protegir vides i hisendes i de resultes d'aquelles aferrissades conteses bona part del país restà despoblat i a mercè dels onagres. Però heus ací que, el comte de Carcassona, Sunifred, Comte d'Urgell, Cerdanya, Barcelona, Girona i Narbona, tingué quatre fills amb la seva esposa Ermessenda: Guifred, Miró, Radulf i Sunifred.

D'aquella nissaga, l'hereu Guifred sobressortí per damunt dels altres germans. Ja des del néixer, tenia un no sé què que el feia diferent dels altres. Cara rodona i galta fina, ulls que et miraven com per endevinar-te els pensaments i un front ample, retallat per una forra de cabells mai vista en un infant, i unes mans que ben aviat cercaren l'empunyadura de la espasa del seu pare. De ben segur que aquell nen seria guerrer. Ja ho crec que ho seria! Però no un guerrer qualsevol. No en va els seus pares li posaren de nom Guifred, nom d'arrel germànica, com era costum en tota la noblesa carolíngia; nom que significa: Pau i Victòria. Tota una premonició! I fou tant així que, des que començà a caminar, ja era el cabdill de la mainada de la seva edat i de molts dels més grans.

Un escuder anomenat el Tartamut, marit de la seva dida Magalona la grassa, li féu una espasa de lladoner bellament musicada; fins i tot dormia amb ella. I és que Guifred, com que mai ningú el veié fer cap rebequeria, es guanyava l'estima de la gent com cap altra criatura del castell. La seva capacitat d'entendre les coses, des de molt menut, ja el feia superior als altres nens. Conten que la seva tia Ailo feia venir

trobadors i contistes d'arreu perquè li contessin rondalles i llegendes de tot el món. La seva tendra imaginació s'enceenia com un llampec i, enfilat-se sobre un tamboret forrat de pell de llop, tot brandint l'espasa, amb cops precisos matava dracs i alliberava captius de les presons dels serraïns. I tot edificant atrevits castells sobre penyals imaginaris ell, enmig dels bocabadats cortesants, era amo i senyor dels singulars reialmes. La seva fantasia omplia de joia tant les estances nobles de palau com els racons més humils on els servidors del comte Sunifred, el seu pare, feinejaven per mantenir a punt armes, arnesos i cavalls per poder sortir a defensar les terres sovint assetjades per les hosts de l'al-Andalus que, resistent-se a perdre-les, guerrejaven amb brutal empenta.

Mes, a mesura que s'anà fent gran, aquella pilositat de naixença també es manifestà a bastament arreu del seu cos. Així fou com de sobrenom l'anomenaren el Pilós. En aquell temps, serbs i senyors es coneixien més pel sobrenom que pel nom de pila. Encara avui, a muntanya, els pagesos es coneixen més pel nom de la casa on viuen que pel cognom familiar.

En sortir de la adolescència, un bon dia, el seu oncle Gisclafred, comte de Carcassona, li regalà un cavall blanc, tan blanc com la neu del Canigó acarada pel sol de migdia, amb sella de pell de badell, curosament treballada, i un arnès d'acer que de tant brunyit semblava de plata. Ah, i un cadell de gos que, així que el veié, anomenà Das. Aquell mastí li fou fidel fins que, ja vell i tollit, la mort el privà de la seva companyia.

Quant Guifred fou comte d'Urgell, Cerdanya, Barcelona, Girona i Osona aprofità l'avinentesa per fer realitat el

que, llargament somniat: engrandir la Catalunya Vella, i ho feu empenyent els serrains fins més enllà del Segre. I en el camí de conquesta i repoblació, tot enamorant-se de la petita vila de Ripoll—la convertí en bressol de Catalunya—, Vila que, banyada per dos rius que es converteixen en un de sol, l'abat Oliva hi aixecà el Monestir de Santa Maria de Ripoll, on la sabiduria fou disciplina que el mantingué viu fins molt més enllà de l'Edat Mitjana. La portalada romànica d'aquest cenobi és famosa arreu del món. Propis i estranys, diuen que és la Bíblia llaurada en pedra.

I en el silenci del claustre, solament pertorbat per la campana de les hores, entre badallada i badallada els nens i les nenes verges de mal, tot aclucant els ulls, poden veure el comte, acompanyat pel seu gos Das com, compassats el pas amb el murmur del brollador, contempla el vol dels coloms perdent-se en l'infinit. No és casualitat, doncs, que el comte vagi ser enterrat en aquest cenobi per a restar-hi fins a l'eternitat.

Però la gran gesta de Guifred el Pilós, a més de la conquesta del territori, fou el seu singular repoblament amb gent vinguda d'arreu. Aquella gesta comportà que altra volta, una munió de nens i nenes tornessin a fer sentir les seves rialles i les seves cuites al llarg i ample dels territoris repoblats. Territoris que esdevindrien *Terra de Marca*. I és tant així que, amb total potestat i criteri innovador, el comte, amb la seva expansió, inicià l'independència de Catalunya. Guifred el Pilós és, sens dubte, "el pare de la pàtria". Amb la seva acció començà la nostra sobirania i amb ella es feia realitat l'esperit promonitori del petit Guifred quant enfilat sobre un tamboret, tot brandint l'espasa de lladoner, deixava bocabadats propis i estranys conquerint reialmes.

Mes les seves gestes no s'acaben aquí, encara ens havia de deixar un altre llegat: el signe d'identitat. Quatre barres vermelles que, sobre camp daurat, persofiquen la nostra ensenya. Contenen que, malferit en el camp de batalla, l'emperador Lluís el Piatós el visità en la seva tenda de campanya i, tot ficant la mà dreta en la ferida,

passà els dits untats de sang, sobre l'escut daurat que penjava orfe d'armes però ric en dignitat en el capçal del llit. Així naixeren els quatre pals de la nostra bandera. I tot mirant-lo fit a fit l'emperador carolingi li digué: "*Aquestes des d'ara seran les teves armes, valeròs Guifred*". Catalunya, doncs, des de aquell moment, tingué l'escut heràldic que arreu del món l'auria de representar: quatre barres de sang que onegen des dels cims del Principat als soralls de la mar blava com a signe d'identitat.

Aquesta es la història del valeròs Guifred el Pilós, un comte que ens deixà la seva empremta com a llegat. Guifré, ja veus quin nom més bell t'han posat els teus pares. Sigues digne de portar-lo fins a l'últim dia de la teva vida. I tot enfilant-te en un tamboret aerodinàmic, guerreja encara que sigui amb les armes de l'ordinador dels teus pares. Guerreja perquè, avui i ara, ens fan falta nens de cara rodona i galta fina com tu. Nens que, portant el nom que portes, siguin capaços de, jugant, ser identitat.

